

4. European Regional Development Fund / Електронний ресурс. Режим доступу: http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/erdf/

5. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями. – К.: Паливода А. В., 2014. – 176 с.

6. Экономический словарь. [Автор Калашникова Е. В., Квардакова О. В., Азрилиян А. Н., Азрилиян О. М.] / под ред. А. Н. Азрилияна. – 2-е изд. – М.: Институт новой экономики, 2008. – 1152 с.

7. Робоча ситуація дня: Використання коштів ЄБРР, отриманих на будівництво об'єкту / Електронний ресурс. Режим доступу: http://golovbukh.ua/news/robocha_situatsija_dnja_vikoristannja_koshtiv_yebr_r_otrimanikh_na_budivnitstvo_obyektu/

УДК 336.4

**Майорова Тетяна Володимирівна,
д е. н., професор, завідувач
кафедри інвестиційної діяльності,
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені В. Гетьмана»**

РОЗВИТОК КРЕДИТНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ВІДНОСИН В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ

Необхідність підвищення конкурентоспроможності та експортного потенціалу вітчизняного сільськогосподарського виробника вимагають вдосконалення кредитних-інвестиційних відносин в агропромисловому комплексі (АПК) України. За рахунок кредитних коштів має відбуватись модернізація та технічне переоснащення підприємств АПК, а також впровадження новітніх агротехнічних технологій.

На жаль, в сучасних умовах не вдалося створити дієвий фінансовий механізм модернізації галузі. Анексія Криму, військові дії на сході та економічний спад виробництва в цілому призвели до затяжної кризи фінансово-економічної та інвестиційної діяльності підприємств АПК. Як результат, фінансовий стан аграрних підприємств є вкрай нестабільним.

Одним із найважливіших факторів, що впливає на розвиток агропромислового комплексу в Україні є достатній рівень капітальних інвестицій в дану галузь. Статистичні дані засвідчують, що найбільше зниження обсягів капітальних інвестицій у підприємства АПК було у 2013 р. – з 19 362,9 млн грн у 2012 р. до 16 526,9 млн грн, або на 14,6 % (див. табл. 1). Втім вже у 2014 році ситуація змінилась на краще – обсяги капітальних інвестицій зросли до 17 137 млн грн. Зросла і їх частка у загальному обсязі капітальних вкладень із 5,98 % у 2011 р. до 8,40 % у 2014 р.

**Секція IV. Інновації в управлінні фінансами проектів
і програм соціально-економічного розвитку регіонів**

Переважна сума кредитів для АПК надається банківськими установами. Так, станом на 01.01.2015 р. сума кредитів, наданих банками для підприємств АПК становила 54 855 млн грн.

Агросектор завжди був цікавим для банківського сектору. І цілком логічно, що інтерес до нього з кожним роком зростає. Саме його розглядають як провідний драйвер економіки і бюджетоутворюючу галузь. Проте агробізнес є досить ризикованим і потребує додаткової оцінки специфічних ризиків, на що готові далеко не всі банки. Портфель в аграрній сфері сягає лише 7% загального кредитного портфеля банків.

Таблиця 1.

Динаміка основних показників кредитно-інвестиційної діяльності підприємств АПК України

Показники	2010	2011	2012	2013	2014*
Загальний обсяг капітальних інвестицій, млн грн	189060,6	259932,3	293691,9	247892	204062
Обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство, мисливство, лісове господарство, млн грн	12061,6	17005,4	19362,9	16526,9	17137
Частка капітальних інвестицій у сільське господарство, %	6,38	6,54	6,59	6,67	8,40
Сукупний кредитний портфель банків, млн грн	500961	575 545	605 425	691 903	778840
Обсяг портфелю кредитів, наданих підприємствам АПК, млн грн	26026	34143	35810	43075	54855
Частка кредитів для підприємств АПК у сукупному кредитному портфелі банків, %	5,20	5,93	5,91	6,23	7,04

Джерело: складено авторами на основі [1, 2].

** Без Автономної Республіки Крим*

Слід зауважити, що починаючи з 2014 р., зростання обсягу банківського кредитування підприємств АПК відбувався, в основному, за рахунок переоцінки валютних кредитів за новим курсом гривні до іноземних валют.

В свою чергу банки з огляду на обмеженість ресурсів, кризи ліквідності та інфляцію, будуть висувати більш високі вимоги до позичальників, піднімуть вартість банківських кредитів (середньоринкова кредитна ставка зараз становить близько 30 %).

Дрібні та середні виробники переважно беруть короткі кредити – на два-три місяці у пік гострого дефіциту обігових коштів. Найчастіше такі критичні моменти наступають після жнив та напередодні осінньої посівної.

Тоді, як правило, потрібні гроші на закупівлю насіння, хімії, пально-мастильних матеріалів, ремонт техніки тощо, а їх немає, бо сільгоспвиробник саме продає зібране або чекає кращої ціни на урожай. Водночас у нього є впевненість, що за місяць-другий він таки вигідно реалізує збіжжя і погасить борг.

На середньострокове кредитування, як правило, йдуть середні підприємства та крупніші господарства задля технічного переозброєння, придбання нової техніки, а на довгострокове – агрохолдинги та ті, хто міцно стоїть на ногах. Останні беруть гроші на масштабне будівництво агрокомплексів, овочесховищ, закупівлю дорогого обладнання.

На підставі проведеного аналізу ми виділили ряд проблем, які унеможливають зростання фінансово-інвестиційного потенціалу підприємств АПК:

- ✓ обмежений доступ малого і середнього бізнесу до кредитних ресурсів;
- ✓ ризики заставного майна, яке перебуває у активі підприємств АПК;
- ✓ невирішені питання складання земельного кадастру;
- ✓ висока вартість капіталу в порівнянні з рентабельністю виробництва підприємств АПК;
- ✓ проблеми з визначення вартості майна сільськогосподарського позичальника.
- ✓ відсутність діалогу банку з позичальником та ін.

Без кредитів неможливо вирішити існуючі проблеми в галузі, тому пошук різних способів залучення й акумуляції інвестиційних ресурсів на вирішення стратегічних завдань галузі є одною з найважливіших умов розвитку агропромислового комплексу України.

Для розвитку кредитно-інвестиційних відносин на підприємствах АПК необхідним є вирішення питань, які гальмують інвестиційні процеси в галузі. Першочерговими завданнями на шляху активізації кредитних механізмів у аграрній сфері є розширення доступу малого та середнього агробізнесу до кредитних ресурсів, зміна підходів до оцінки кредитоспроможності аграрного підприємства, розробка вдосконалених схем фінансування, які дозволять знизити вартість кредитних ресурсів для аграріїв, впровадження нових підходів в управлінні ризиками, що пов'язані з кредитуванням сільськогосподарських підприємств, налагодження довірчих відносин між банком та позичальником, за яких банк докладає максимум зусиль для забезпечення можливості організації ефективної діяльності підприємства АПК, а позичальник зацікавлений в належному виконанні умов кредитного договору.

Важливим є також розвиток системи іпотечного кредитування галузі шляхом удосконалення законодавчих актів, які регламентують порядок

надання, обслуговування та погашення кредитів під заставу нерухомого майна підприємств АПК, включаючи заставу земельних ділянок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Офіційний сайт Державної статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua/](http://www.ukrstat.gov.ua/)
2. Матеріали офіційного сайту Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>

УДК 336

Мельник Олена Володимирівна,
к.е.н., доцент кафедри
менеджменту,
Національний університет
ДПС України

ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСАМИ ПРОЕКТУ

На сучасному етапі система «Управління проектами» (Project Management) отримала широке визнання і розповсюдження в країнах з розвинутою ринковою економікою. Ідеологія та методологія цієї системи використовується на сьогодні у всіх сферах цілеспрямованої діяльності. Як справедливо зазначає Бланк І., велика сфера застосування системи «Управління проектами», а також її перспективність у значній мірі обумовлені як використанням прогресивних принципів, так і сучасних інформаційних технологій та програмних продуктів. Особливе місце у зазначеній системі належить спеціальному її блоку – управлінню фінансами проекту. До основних функцій управління фінансами проекту належать розробка фінансового плану (бюджету) проекту, оцінка ефективності проекту, обґрунтування схеми фінансування проекту та забезпечення формування необхідних фінансових ресурсів, контроль за ефективністю використання фінансових ресурсів проекту [1, с. 82]. Шляхом здійснення вказаних функцій реалізуються мета і завдання управління фінансами проекту.

Розроблений фінансовий план (бюджет) проекту складається з обґрунтування бюджету та власне бюджету (таблиці, складеної за встановленою формою й у визначеному форматі, наприклад MS Excel). Форма та формат бюджету залежать від виду проекту. В бюджеті проекту мають знайти відображення як витрати на виконання робіт (зокрема витрати на оплату праці персоналу проекту (виконавців і менеджера проекту) (при цьому податки та соціальні виплати із фонду заробітної плати згідно законодавства повинні відображатися окремою статтею бюджету), витрати на